

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування

Алла Фатенок-Ткачук

Ірина Садовська

Мирослава Кулинич

**Методичні рекомендації до переддипломної
практики з написанням кваліфікаційної роботи**

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Луцьк 2022

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 10 від «15» червня 2022 р.)

Рецензенти: **Зеленко О.**, к. е. н., доцент кафедри менеджменту Луцького національного технічного університету;

Черчик Л. М., д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Волинського національного університету імені Лесі Українки

Фатенок-Ткачук А. О., Садовська І. Б., Кулинич М. Б.

Ф-32 Методичні рекомендації до переддипломної практики з написанням кваліфікаційної роботи / Алла Олександрівна Фатенок-Ткачук, Ірина Борисівна Садовська, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : В-во «Вежа-Друк», 2022. 50 с.

Анотація: Методичні рекомендації до переддипломної практики з написанням кваліфікаційної роботи містять практичні завдання виробничої практики, що відповідає програмі практики.

Рекомендовано студентам галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньої програми «Облік і оподаткування» з метою набуття практичних навичок бюджетування, аналізування зовнішнього середовища підприємства та інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ З НАПИСАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА ПЕРЕДДИПЛОМНІЙ ПРАКТИЦІ	8
1. Ознайомлення з структурою підприємства, технологією і організацією виробництва і організацією бухгалтерського обліку	8
2. Методичні рекомендації до формування інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства на основі облікових та аналітичних даних	9
2.1 Методичні рекомендації до аналізу зовнішнього середовища функціонування підприємства та оцінка його позиції на ринку	9
2.2 Методичні рекомендації аналізу внутрішнього середовища діяльності підприємства	15
2.3 Методичні рекомендації до аудиту внутрішнього середовища діяльності підприємства задля виявлення резервів	15
3. Формування параграфів кваліфікаційної роботи магістра.	
МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
ДОДАТКИ	45

ВСТУП

Переддипломна практика з написанням кваліфікаційної роботи є складовою частиною навчального процесу підготовки магістрів за освітньою програмою Облік і оподаткування.

Метою виконання переддипломної практики та складання звіту є:

- ознайомлення студентів безпосередньо на підприємстві (в організації, установі) з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва (предметом діяльності суб'єкта господарювання);

- виявлення рівня теоретичної та практичної підготовки студентів з аналізування, аудиту та інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства;

- формування професійних умінь і навичок;

- розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця;

- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань з аналізування, аудиту та інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства застосування їх для вирішення конкретних облікових задач;

- розвиток навичок самостійної праці із спеціальною літературою, законодавчими та нормативними актами;

- розвиток вміння складати і використовувати документи, з метою аналізування, аудиту та інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства;

- розвиток пізнавальної активності студента, оволодіння методикою дослідження, узагальнення та логічного викладення матеріалу;

- одержання навичок критичної оцінки існуючої практики аналізування, аудиту та інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства, пошуку проблемних питань для розгляду їх у кваліфікаційній роботі магістра;

- накопичення досвіду практичної виробничої діяльності зі спеціальності, розвиток здібностей використовувати знання в постійних змінах умов внутрішнього та зовнішнього середовища задля прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями переддипломної практики є:

- вивчити організаційну і виробничу структуру підприємства, основні техніко-економічні показники його роботи;

- вивчити питання побудови інформаційної системи підприємства, як основи організації та функціонування бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту, організацію інформаційного, технічного, програмного, кадрового та організаційного забезпечення з метою його розвитку;

- здійснити аналіз зовнішнього середовища підприємства – місця практики;

- набути практичних навичок роботи на посадах працівників обліково-економічного апарату (бухгалтер, заступник головного бухгалтера, головний бухгалтер, економіст, працівник планового відділу);

- ознайомитись з методикою обліково-аналітичного забезпечення

стратегічного управління розвитком підприємства;

- засвоїти взаємозв'язок планової, фінансової й облікової роботи на підприємстві;

- набути практичних навичок використання існуючої на підприємстві інформаційної системи для створення інформаційної бази та виконання конкретних функцій облікової та аналітичної діяльності задля прийняття управлінських рішень;

- набути навичок щодо виконання науково-дослідної роботи студентів (НДРС), підготування наукових доповідей і статей.

За результатами проходження практики студент набути компетенцій:

Інтегральна компетенція:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері обліку, аудиту та оподаткування в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

Мають бути досягнуті такі **програмні результати навчання**:

ПР01. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.

ПР02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.

ПР04. Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання.

ПР06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПР07. Розробляти внутрішньо-фірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.

ПР12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.

ПР18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

ПР19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ З НАПИСАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Переддипломна практика з написанням кваліфікаційної роботи

організовується у наприкінці третього семестру магістратури, її мета – ознайомити студентів із технологією обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємства. Вона покликана удосконалити професійні вміння і навички здобувача освіти у напрямку організації процесу систематизування облікової, аналітичної інформації з метою прийняття ефективних управлінських рішень на підприємствах. Керівники від ЗВО і підприємства можуть вносити в програму зміни та доповнення, які впливають із особливостей організації обліку і аналізу, оподаткування та аудиту в конкретних виробничих умовах.

Закінчення практики на одному робочому місці та перехід здобувача освіти на інше робоче місце відбувається з відома (згоди) керівника практики від підприємства після ознайомлення його з відповідним звітом студента та співбесіди за змістом виконаної роботи.

Основні етапи, зміст і завдання виробничої практики наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	Визначення мети і завдання практики, вмінь і навичок студентів
2. Ознайомлювальний	Ознайомлення зі структурою підприємства та організацією аналітичної роботи на підприємстві
3. Основний	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналізу зовнішнього середовища функціонування підприємства. 2. Аналіз зовнішніх чинників впливу (кореляційно-регресійний аналіз). 3. Аналіз конкурентоспроможності підприємства та оцінка його позиції на ринку. 4. Аналізу внутрішнього середовища діяльності підприємства. 5. Аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства. 5. Аудиту внутрішнього середовища діяльності підприємства задля виявлення резервів.
4. Підсумковий	Складання звіту про практику, захист звіту
5. Написання кваліфікаційної роботи магістра	Формування параграфів кваліфікаційної роботи магістра

Виробнича практика починається з ознайомлення з організацією виробництва на підприємстві, характером продукції й технологією її виробництва, структурою обліково-аналітичного апарату (економічної служби) та організацією аналізу та аудиту.

Захист практики доцільно здійснювати безпосередньо на підприємстві базі-практики з метою врахування всіх зауважень стейкхолдерів – роботодавців.

Обсяг звіту з практики не повинен бути меншим за 60-70 сторінок, не враховуючи додатків (фінансової звітності, статистичної звітності, реєстрів, авторських розрахунків).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА ПЕРЕДДИПЛОМНІЙ ПРАКТИЦІ З НАПИСАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів при проходженні практики зосереджується

на виконанні таких завдань.

1. Ознайомлення з структурою підприємства, технологією і організацією виробництва і організацією бухгалтерського обліку

Здобувач вищої освіти починає практику з вивчення організаційної і виробничої структури підприємства, розміщення його окремих структурних підрозділів. Окрему увагу потрібно звернути на ступінь забезпеченості підприємства засобами сучасної обчислювальної техніки та наявності сучасного ліцензованого програмного забезпечення автоматизації облікових, аналітичних та контрольних робіт. Ознайомлюється з виробничим напрямком підприємства, його структурою управління, а також особливостями формування власного капіталу.

Керівник практики від виробництва повинен організувати екскурсію в цехи основного та допоміжного виробництва, ознайомити з технологією та структурою підприємства.

Студент повинен вивчити структуру апарату бухгалтерії і засвоїти функції її підрозділів, а також знати планування документообороту та вміти провести контроль за його виконанням.

На основі зібраних даних необхідно скласти схеми організації управління підприємством, послідовності технологічного процесу виробництва, охарактеризувати обліковий апарат і організацію обліку на підприємстві, форми рахівництва і методи обліку витрат, калькулювання собівартості продукції.

Вивчаючи тему слід звернути увагу на такі питання:

- структура промислового підприємства і апарату управління;
- характер виробництва: індивідуальне, серійне (дрібносерійне, великосерійне) і масове;
- технологія виготовлення продукції, що випускають поєднанням окремих частин і деталей паралельно одне одному в результаті послідовної обробки первинного матеріалу, який проходить через кілька переділів;
- джерела надходження сировини та матеріалів;
- обсяг виробництва;
- структура бухгалтерії й функції її окремих секторів (дільниць, груп, відділів);
- розміщення облікового апарату і організація робочих місць;
- рівень і перспективи автоматизації обробки облікової інформації.

Для характеристики структури підприємства, технології і організації виробництва і організації бухгалтерського обліку здобувачу вищої освіти необхідно використати наведені документи: статут або установчий договір; організаційну структуру підприємства; існуючий наказ про облікову політику підприємства; графік документообігу; відомості про структуру бухгалтерії; посадові інструкції працівників бухгалтерії.

2. Методичні рекомендації до формування інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку підприємства на основі облікових та аналітичних даних

2.1 Методичні рекомендації до аналізу зовнішнього середовища функціонування підприємства та оцінки його позиції на ринку

Етап 1.

Скориставшись Статистичним щорічником України за останні три роки здійснити аналіз виду економічної діяльності, до якого відноситься підприємство база-практики. Сукупність показників за якими здійснюється аналіз здобувач освіти обирає самостійно, формуючи свій план аналізу.

За можливості такий же аналіз здійснюється на рівні регіону, де розміщується зазначене підприємство (наприклад, Волинська область).

Етап 2. Оцінка привабливості виду економічної діяльності

Для оцінки привабливості ринку існує безліч критеріїв, і ми рекомендуємо використовувати саме ті з них, які найбільш значимі для обраної галузі. Також важливо відразу визначити межі прогнозних оцінок. Найбільш доцільний горизонт планування для українських реалій становить не більше ніж два-три роки.

Кожному показнику експертними шляхом присвоюється своя питома вага, і результатом аналізу буде середнє значення за всіма характеристиками.

Таблиця 1

Оцінка привабливості галузі

№	Показник	Оцінка	Значення
1	Частка ринку	На підставі результатів досліджень або експертних оцінок визначається обсяг ринку. Невеликі ринки не приваблюють великих/ нових конкурентів	
2	Зростання/падіння споживчого попиту на продукцію галузі	Якщо ринок не зростає, підприємства змушені витіснити конкурентів для власного росту	
3	Темпи зростання галузі	Уповільнення або зупинка росту ринку ускладнюють проникнення підприємств на ринок і ведуть до відходу слабких підприємств	
4	Кількість гравців, що конкурують в галузі	Необхідно визначити, чи багато в галузі конкурентів і чи існує серед них спеціалізація по асортиментній політиці	
5	Широта охоплення використання продукції галузі. Кількість ніш і сегментів в галузі	Чим більше на ринку сегментів і ніш, тим більше у підприємства можливостей спеціалізуватися і використовувати стратегію диверсифікації	
6	Сезонні і циклічні чинники	Вважаються чинниками ризику	
7	Інновації в галузі. Залежність стану галузі від технологічних нововведень	Якщо до впливу технологічних нововведень галузь не схильна, то немає ризику, що інвестиції нових гравців у цих умовах можуть виявитися неефективними через швидке	

		старіння використовуваних технологій	
8	Рівень конкуренції в галузі	Необхідно враховувати, наскільки жорстка, агресивна боротьба існує в галузі	
9	Ступінь завантаження виробничих потужностей підприємств галузі	Надлишки потужностей можуть призвести до падіння цін і прибутку	
10	Вимоги до розмірів і термінів необхідних капіталовкладень	Жорсткі вимоги до термінів підвищують ризик: стає важливим точний розрахунок часу виходу на ринок, наприклад, до сезону	
11	Рентабельність продукції (продажу) галузі	Визначається в порівнянні з іншими галузями	
12	Рентабельність власного і інвестованого капіталу в галузі, ROI	Низька рентабельність не сприяє появі нових гравців, швидше веде до скорочення числа підприємств на ринку	
13	Вертикальна інтеграція	Вертикальна інтеграція підвищує вимоги до розмірів капіталу, призводить до сильних розходжень у конкурентоспроможності та витратах на виробництво	
14	Економія на масштабах виробництва	Збільшує частку ринку, необхідну для досягнення конкурентоспроможності по витратах	
15	Швидке оновлення асортименту продукції	Потреба в новинках вкорочує життєвий цикл товару і збільшує ризик відставання від конкурентів	
16	Невизначеність майбутнього галузі і підприємницький ризик	Якщо ризик змін невеликий, легше будувати прогнози	

Етап 3. Аналіз макросередовища, PEST-аналіз

Аналіз макросередовища передбачає вивчення факторів прямого і непрямого впливу. Середовище прямого впливу – це постачальники, нормативно-правова база та державні органи, споживачі і конкуренти.

Під середовищем непрямого впливу розуміються фактори, які не мають прямого впливу на діяльність підприємства, але опосередковано впливають на неї. Це такі фактори, як стан економіки, науково-технічний прогрес, соціокультурні та політичні зміни.

Для оцінки факторів прямого впливу, їх впливу та прогнозу змін можна використовувати табл. 2.

Таблиця 2

Оцінка чинників прямого впливу на стан підприємства

№	Чинник	Опис чинника
1	Споживачі	Кінцеві споживачі продукції підприємства. Цінові сегменти, які займає підприємство. Фактори, що впливають на попит. Зміна темпів зростання попиту. Вплив споживачів, вплив каналів розподілу на підприємство. Можливі витрати, пов'язані з переходом на продукцію іншого виробника.
2	Конкуренти	Найближчі конкуренти, їх частки ринку, їх стратегії, їх особливості та вплив на підприємство.
3	Постачальники	Оцінка основних постачальників сировини і матеріалів, фінансів, інформації. Їх вплив на підприємство.

4	Нормативно-правова база та державні органи	Законодавче регулювання діяльності підприємства. Чи підлягає діяльність підприємства ліцензуванню. Особливості оподаткування.
5	Місце розташування	Специфіка населеного пункту. Криміногенні чинники та місцеві органи управління.

PEST-аналіз дає оцінку середовища непрямого впливу і передбачає врахування наступних чинників:

- політичні (Policy);
- економічні (Economy);
- соціальне середовище (Society);
- технології (Technology).

У ході аналізу також можуть враховуватися сила впливу і тривалість впливу цих чинників.

Таблиця 3

Оцінка чинників непрямого впливу на підприємство (PEST-аналіз)

№	Чинник	Прояв	Сила впливу (сильний, середній, слабкий)	Тривалість впливу
1	Політичні чинники			
2	Стан економіки			
3	Соціально-культурні особливості			
4	Науково-технічне середовище			
5	Міжнародні чинники			

Етап 4. Оцінка рівня конкуренції

В основу методики аналізу та прогнозування рівня конкуренції пропонується покласти модель М. Портера і розглядати наступні групи чинників:

- суперництво серед конкуруючих на даному ринку продавців - ситуація в галузі;
- конкуренція з боку товарів, що є заміниками, – вплив товарів-замінників;
- погроза появи нових конкурентів – вплив потенційних конкурентів;
- позиції постачальників, їхні економічні можливості — вплив постачальників;
- позиції споживачів, їхні економічні можливості – вплив покупців.

Кожний з чинників, що характеризують конкуренцію на ринку оцінюється експертами в бальній шкалі.

Отримана в такий спосіб оцінка ступеня впливу кожної з п'яти сил конкуренції на ринку являє собою середньозважений бал (b):

$$b = \frac{1}{m \cdot n} \sum k_l \sum b_{ls}$$

де b_{ls} – бальна оцінка s -го експерта ступеня прояву l -го чинника;

n – кількість експертів;

k_l – коефіцієнт важливості l -го фактора,

m – кількість розглянутих факторів.

Рівень сили конкуренції дуже високий, якщо отриманий середньозважений бал попадає в інтервал - $[(b_{cp} + b_{макс}) / 2; b_{макс}]$, де b_{cp} – середньозважений бал, що відповідає випадку слабого прояву факторів конкуренції на ринку; $b_{макс}$ – середньозважений бал, що відповідає випадку чіткого прояву факторів конкуренції на ринку.

Рівень сили конкуренції високий, якщо отриманий середньозважений бал попадає в інтервал – $[b_{cp}; (b_{cp} + b_{макс}) / 2]$.

Помірний рівень сили конкуренції, якщо отриманий середньозважений бал попадає в інтервал – $[(b_{мін} + b_{cp}) / 2; b_{cp}]$, де $b_{мін}$ – середньозважений бал, який відповідає випадку не проявляння факторів конкуренції на ринку.

Низький рівень сили конкуренції, якщо отриманий середньозважений бал попадає в інтервал – $[b_{мін}; (b_{мін} + b_{cp}) / 2]$.

Крім того, на етапі аналізу факторів конкуренції здійснюється прогноз розвитку конкуренції на ринку на основі прогнозних оцінок зміни дії кожного з факторів. Прогнозна оцінка зміни дії фактора відповідає, наприклад, наступним бальним оцінкам: “+1” – якщо дія фактора буде підсилюватися, “0” – залишиться стабільним, “-1” – буде слабшати.

На основі отриманих експертних оцінок прогнозу розвитку кожного з факторів визначається середньозважена оцінка прогнозу розвитку сил конкуренції на ринку (c):

$$c = \frac{1}{m \cdot n} \sum k_l \sum c_{ls}$$

де c_{ls} – бальна оцінка s -го експерта прогнозу розвитку l -го фактора;

n – кількість експертів;

k_l – коефіцієнт важливості l -го фактора;

m – кількість розглянутих факторів.

У тому випадку, коли середньозважена оцінка прогнозу попадає в інтервал (0,25; 1), робиться висновок про підвищення рівня сили конкуренції на ринку, (-0,25; 0,25) – рівень сили конкуренції залишиться стабільним, (-1; -0,25) – понизиться.

Зробити висновки щодо сильних та слабких сторін бізнесу підприємства.

Оцінка чинників конкуренції

Чинник конкуренції	Ваговий коефіцієнт	Ознаки прояву на ринку	Оцінка сили прояву (1-5 балів)	Прогноз зміни чинника (1-5 балів)	Результативний бал (2*4)	Результативний бал прогнозу зміни (2*5)
1	2	3	4	5	6	7
1. Ситуація в галузі						
1.1. Кількість і потужність підприємств, що конкурують на ринку						
1.2. Уніфікованість сервісних послуг по товарі в галузі						
1.3. Зміна платоспроможного попиту						
1.4. Ступінь стандартизації товару, пропонованого на ринку						
1.5. Витрати «переключення» клієнта з одного виробника на іншого						
1.6. Бар'єри виходу з ринку (витрати на перепрофілювання)						
1.7. Бар'єри проникнення на ринок						
1.8. Ситуація на суміжних ринках (ринки товарів з схожими технологіями і сферами застосування)						
1.9. Стратегії конкуруючих підприємств (поведінка)						
1.10. Привабливість ринку даного продукту						

2. Вплив потенційних конкурентів						
2.1. Труднощі входу на галузевий ринок						
2.2. Доступ до каналів розподілу						
2.3. Галузеві переваги						
3. Вплив постачальників						
3.1. Унікальність каналу постачань						
3.2. Значимість покупця						
3.3. Частка окремого постачальника						
4. Вплив покупців						
4.1. Статус покупців						
4.2. Значимість товару в покупця						
4.3. Стандартизація товару						
5. Вплив товарів-замінників						
5.1. Ціна						
5.2. Вартість "переключення"						
5.3. Якість основного товару						
<i>Підсумок</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>		

Етап 5. Оцінка рівня конкуренції

Крім зазначених методик, можна використовувати будь яку із засвоєних Вами потягом навчання. Для аналізу конкурентоспроможності продукції підприємства бази-практики бажано розробити анкету. Анкету подати і результати опитування подати у звіті.

2.2 Методичні рекомендації аналізу внутрішнього середовища діяльності підприємства

У таблиці наведено методику аналізу внутрішнього середовища за всіма показниками. Оберіть сукупність показників, яка найбільш охарактеризує Ваше підприємство з точки зору стратегічного планування за напрямком розвитку, який Ви обрали. Див. табл. 5.

2.3 Методичні рекомендації до аудиту внутрішнього середовища діяльності підприємства задля виявлення резервів

2.3.1 Аудит облікової політики підприємства

Мета аудиту облікової політики підприємства - встановлення її відповідності чинним нормативним і законодавчим актам, а також характеру і масштабу діяльності підприємства.

Об'єктом аудиту облікової політики є всі внутрішні документи, що визначають питання організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Для проведення аудиту облікової політики підприємства-замовника доцільно провести анкетування. Результати оформити у вигляді таблиці 6.

Таблиця 5

Показники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

№	Показники	Формула для розрахунку та джерело інформації	Оптимальне значення показника (Галузевий норматив*)	Економічний зміст	Примітка (у випадку негативного напрямку змін)
1	2	3	5	6	7
1	Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}} = \frac{p.2350\Phi\text{№}2}{(p.1300z\text{p}3 + p.1300z\text{p}4)\Phi\text{№}1 \cdot 2}$	>0 Збільшення	Рентабельність активів характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку, тобто показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи підприємства. Зменшення коефіцієнту рентабельності свідчить про затримання темпів економічного зростання та розвитку підприємства	Підлягають додатковому вивченню чинники, які вплинули на зменшення рентабельності.
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна величина власного капіталу}} = \frac{p.2350\Phi\text{№}2}{(p.1495z\text{p}3 + p.1495z\text{p}4)\Phi\text{№}1 \cdot 2}$	>0 Збільшення (~0,13-0,24)	Чиста рентабельність власного капіталу є головним інвестиційним показником, що характеризує норму прибутку на власний капітал. Такий показник найкраще визначає результативність діяльності підприємства, показуючи, скільки прибутку приносить кожна гривня власного капіталу. Зменшення коефіцієнту рентабельності власного капіталу вказує на зниження прибуткової діяльності підприємства та втрату його інвестиційної привабливості. Власний капітал слід вважати ефективно використаним, якщо його рентабельність відповідає дохідності довгострокових фінансових інвестицій в банку.	
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Чиста рентабельність продажу)	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації продукції}} = \frac{p.2350}{p.2000} \Phi\text{№}2$	>0 Збільшення	Показує, скільки чистого прибутку надходить підприємству в кожній гривні від продажу продукції, товарів, робіт, послуг. Коефіцієнт чистої рентабельності реалізованої продукції характеризує вплив структури капіталу і фінансування підприємства на його рентабельність. Зниження коефіцієнту діяльності вказує на	

				зниження можливостей щодо відтворення та розширення виробництва	
4	Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{З}{ОЗ_n} = \frac{p.1012}{p.1011} \Phi \text{ №1}$ <p>З – сума зносу основних засобів; ОЗ_n – первісна вартість основних засобів.</p>	Зменшення	<p>Характеризує ту частку вартості основних засобів, що її списано на витрати виробництва в попередніх періодах. Збільшення коефіцієнту зносу в динаміці є негативною тенденцією. Прийнято вважати, що значення коефіцієнту зносу більше за 50% є не бажаним.</p> <p>Збільшення коефіцієнту зносу основних засобів вказує на ріст рівня фізичного і морального зносу основних засобів, що може привести до збільшення витрат підприємства на ремонт та обслуговування основних засобів, а також до зниження продуктивності виробництва.</p>	Підлягають додатковому вивченню питання майнового стану підприємства.
5	Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{ОЗ_n}{ОЗ_n} = \frac{p.260z p.5\phi.5}{p.1011z p.3\phi.1}$ <p>ОЗ_n – сума основних засобів, що надійдуть у плановому періоді; ОЗ_n – основні засоби за первісною вартістю на початок періоду.</p>	Збільшення	<p>Зменшення коефіцієнту оновлення основних засобів вказує, що підприємством приділяється неналежна увага щодо оновлення основних засобів, що може привести до зниження продуктивності виробництва та втрати конкурентноспроможності.</p>	
6	Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{Д}{\bar{А}} = \frac{p.2000(\Phi \text{ №2})}{(p.1300z p3 + p.1300z p4) \Phi \text{ №1} \cdot 2}$ <p>Д – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції; $\bar{А}$ – середні залишки активів.</p>	Збільшення	<p>Коефіцієнт відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку. Зростання оборотності активів оцінюється позитивно за умови прибуткової діяльності підприємства. Зниження коефіцієнту оборотності активів вказує на зменшення виручки від реалізації продукції в розрахунку на одиницю коштів інвестованих в активи.</p>	Додатковому аналізу підлягають показники ділової активності
7	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства	$\frac{ВК}{ПК} = \frac{p.1495 p.(I p. Пасиву)}{p.1595(I p. Пасиву) + p.1695(II p. Пасиву) + p.1700(IV p. Пасиву)} (\Phi \text{ №1})$ <p>ВК – власний капітал; ПК – позиковий капітал.</p>	Збільшення	<p>Характеризує покриття боргів власним капіталом.</p> <p>Зменшення коефіцієнту фінансової стійкості вказує на узалежнення суб'єкта господарювання від позикового капіталу. Зростання боргових зобов'язань підвищує ризик, оскільки борги треба віддавати у визначений час і з певними відсотками.</p>	Проводиться додатковий аналіз з метою виявлення причин зменшення фінансової стабільності

					(зниження виручки, зменшення прибутку, необґрунтоване збільшення матеріальних запасів тощо)
8	Коефіцієнт покриття Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності)	$\frac{OA}{ПЗ} = \frac{p.1195(IIp.Активу) + p.1200(IIIp.Активу)}{p.1695(IIIp.Пасиву) + p.1700(IVp.Пасиву)} \text{ (Ф№1)}$ <p>ПЗ – поточні зобов'язання OA – оборотні активи</p>	> 1 Збільшення	Коефіцієнт характеризує достатність оборотних активів підприємства для погашення своїх боргів і показує, скільки грошових одиниць оборотних активів припадає на кожну грошову одиницю поточних зобов'язань. Зменшення коефіцієнту покриття вказує на недостатність обігових коштів для погашення боргів протягом року.	При критичному значенні показника (<1) проводиться додатковий аналіз з метою виявлення причин, що призвели до зниження ліквідності підприємства, а також уживаються заходи щодо недопущення банкрутства підприємства
9	Коефіцієнт проміжної ліквідності	$\frac{\Gamma + П\Phi I + BO + ДЗ}{ПЗ}$ $= \frac{p.1165 + p.1160 + (p.1120 + \dots + p.1155)}{p.1695(IIIp.Пасиву) + p.1700(IVПасиву)} \text{ (Ф№1)}$ <p>Г – гроші та їх еквіваленти ПФІ – поточні фінансові інвестиції BO – векселі одержані ДЗ – довгострокові зобов'язання ПЗ – поточні зобов'язання</p>	0,7 - 0,8	Коефіцієнт засвідчує потенційну здатність підприємства погасити свої поточні зобов'язання при умові отримання від дебіторів всієї суми короткострокової заборгованості. Зниження коефіцієнту загальної ліквідності вказує на зменшення можливості суб'єктом господарювання за рахунок оборотних засобів погасити позиковий капітал.	Додатковому аналізу підлягають чинники, які вплинули на зниження платоспроможності підприємства

10	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\Gamma + \text{ПФІ}}{\text{ПЗ}} = \frac{p.1165 + p.1160}{p.1695(\text{IIIр.Пасиву}) + p.1700(\text{IVр.Пасиву})} (\text{Ф№1})$ <p> Г – гроші та їх еквіваленти ПФІ – поточні фінансові інвестиції ПЗ – поточні зобов'язання </p>	0,2-0,35	<p>Коефіцієнт характеризує, яка частка короткострокових зобов'язань може бути за необхідності негайно погашена за рахунок наявних грошових коштів.</p> <p>Зменшення коефіцієнту абсолютної ліквідності вказує на втрату підприємством можливостей негайно ліквідувати короткострокову заборгованість.</p>	
11	Коефіцієнт заборгованості (коефіцієнт фінансового ризику)	$\frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} = \frac{p.1595(\text{IIр.Пасиву}) + p.1695(\text{IIIр.Пасиву}) + p.1700(\text{IVр.Пасиву})}{p.1495(\text{Iр.Пасиву})} (\text{Ф№1})$ <p> ВК – власний капітал ВБ – валюта балансу ПК – позиковий капітал (зобов'язання підприємства) ДЗ – довгострокові зобов'язання ВОК – власні оборотні кошти ЗОЗ – знос основних засобів </p>	0,5 - 0,7	<p>Характеризує величину залученого капіталу в розрахунку на 1 грн. власного капіталу. Чим вище його значення, тим вищий ризик вкладання капіталу в підприємство.</p> <p>Збільшення коефіцієнту заборгованості вказує на ріст залученого капіталу по відношенню до власного та на те, що підприємством послаблено свою фінансову стійкість. Чим менша частка власних коштів в обороті, тим нижча платоспроможність підприємства, тим менші можливості скерування чистого прибутку на капітальні інвестиції та соціальні потреби.</p>	Додатковому аналізу підлягають взяті довгострокові та короткострокові зобов'язання
12	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{\text{ПК}}{\text{ВБ}} = \frac{p.1595(\text{IIр.Пасиву}) + p.1695(\text{IIIр.Пасиву}) + p.1700(\text{IVр.Пасиву})}{p.1900}$ <p> ПК – позиковий капітал (зобов'язання підприємства) ВБ – валюта балансу </p>	<1 Зменшення	<p>Показує частку залученого майна в активах підприємства та ступінь залежності підприємства від кредиторів. Зростання цього показника за часом означає посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів, що є негативною тенденцією.</p>	
13	Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі)	$\text{РІс} = (\text{Пр/ІС}) \times 100\% = (\text{ф.2р.2350/ф.1р.1030}) \times 100\%$ <p> Пр – чистий прибуток; ІС – сума інвестицій </p>	~11,5%	<p>Зменшення прибутковості інвестицій вказує на можливість відтоку інвестиційних ресурсів.</p>	Додатковому аналізу підлягають чинники, які вплинули на прибутковість інвестицій.

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Анкета вивчення облікової політики

№ з/п	Облікова політика підприємства	Варіант відповіді			Пункт наказу про облікову політику
		Так	Ні	Відповідь відсутня	
1.	Наявність наказу про облікову політику (вказати: так/ні)				х
2.	Суб'єкт, який здійснює облік:				
	- бухгалтерська служба;				
	- бухгалтер;				
	- керівник;				
	- приватний підприємець;				
	- аудиторська фірма.				
3.	Організація роботи облікового апарату:				
	- централізована;				
	- децентралізована;				
	- змішана.				
4.	Технологія обробки облікової інформації:				
	- ручна				
	- із застосуванням комп'ютерної техніки				
5.	Застосований метод оцінки вибуття запасів:				
	- ідентифікованої собівартості;				
	- середньозваженої собівартості;				
	- собівартості перших за часом надходження (ФІФО);				
	- нормативних витрат;				
	- ціни продажу.				
6.	Визначення одиниці запасів:				
	- найменування;				
	- однорідна група;				
	- інше (.....).				
7.	Метод визначення суми резерву сумнівних боргів:				
	- за класифікацією дебіторської заборгованості;				
	- за платоспроможністю окремих дебіторів.				
8.	Метод амортизації основних засобів:				
	- прямолінійний;				
	- зменшення залишкової вартості;				
	- прискореного зменшення залишкової вартості;				
	- кумулятивний;				
	- виробничий.				
9.	Метод нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів:				
	- прямолінійного списання;				
	- виробничий;				
	- 50 % - 50 %;				
	- 100 %.				

Продовження таблиці 6

№ з/п	Облікова політика підприємства	Варіант відповіді			Пункт наказу про облікову політику
		Так	Ні	Відповідь відсутня	
10.	Метод амортизації та строк корисного використання нематеріальних активів:				
	- прямолінійний;				
	- зменшення залишкової вартості;				
	- прискореного зменшення залишкової вартості;				
	- кумулятивний;				
	- виробничий.				
11.	Метод оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг:				
	- вивчення виконаних робіт;				
	- питомої ваги обсягу виконаних послуг у загальному обсягу послуг;				
	- питомої ваги обсягу здійснених витрат у загальному обсягу витрат;				
	- рівномірного нарахування.				
12.	Наявність та порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів.				
13.	Метод відображення фінансових інвестицій				
	- за методом участі у капіталі;				
	- за справедливою вартістю;				
	- за собівартістю.				
14.	Визначена межа суттєвості.				
15.	Наявність змін облікової політики у періоді, що перевіряється та правильність їх відображення у звітності.				
16.	Метод оцінки ступеню завершеності операцій з надання послуг:				
	- вивчення виконаних робіт;				
	- питомої ваги обсягу виконаних послуг у загальному обсягу послуг;				
	- питомої ваги обсягу здійснених витрат у загальному обсягу витрат;				
	- рівномірного нарахування.				
17.	Наявність та порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів.				
18.	Метод відображення фінансових інвестицій:				
	- за методом участі у капіталі;				
	- за справедливою вартістю;				
	- за собівартістю.				
19.	Наявність змін облікової політики у періоді, що перевіряється та правильність їх відображення у звітності.				

За результатами аудиту облікової політики підприємства підготувати матеріал для включення в аудиторський висновок і звіт про практику.

2.3.2 Аудит необоротних активів і фінансових інвестицій

Основними методами, що використовуються при аудиті необоротних

активів і фінансових інвестицій є опитування, фактична перевірка, перерахунок, документальна перевірка, вибіркоче дослідження.

При проведенні аудиту основних засобів перевіряють їх збереження й технічний стан, законність і правильність документального оформлення операцій з надходження, переміщення і вибуття, правильність нарахування амортизації, своєчасність та повноту включення її у витрати виробництва, правильність відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з надходження, переміщення і вибуття основних засобів, виконання планів ремонтів та їх своєчасність.

Для проведення аудиту основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних активів студенту потрібно скласти запропоновані робочі документи. Після кожного робочого документа зробити висновок щодо результатів перевірки.

Таблиця 7

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Робочий документ аудитора по відображенню в обліку безоплатно одержаних основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Згідно з обліковими даними			Згідно з даними перевірки аудитора			Відхилення (+,-), грн
		Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	
1	Безоплатно одержані основні засоби							
2	Одночасно з нарахуванням амортизації відображається визнання доходу							
3	Списання в порядку закриття рахунка 74							

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 8

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Робочий документ перевірки обліку ліквідації основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Результати перевірки згідно з						Відхилення (+,-) грн
		даними обліку, грн			даними аудиторської перевірки, грн			
		Дт	Кт	Сума	Дт	Кт	Сума	
1	Списана вартість ОЗ, грн							
2	Списано нарахований знос ОЗ, грн							

3	Нарахований податок на додану вартість на суму залишкової вартості, грн								
4	Відображені витрати, пов'язані з ліквідацією, грн								
5	Оприбутковані матеріали, отримані в результаті ліквідації ОЗ, грн								

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 9

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перевірка залишків основних засобів з даними аналітичного обліку і головної книги станом на _____

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу	Відхилення	Причини
Разом				

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 10

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Вибірка результатів інвентаризації необоротних активів

№ з/п	Матеріально відповідальна особа	Залишок за даними інвентаризації	Залишок за даними обліку	Відхилення, грн		Відображено в обліку			Примітки
					надлишок	Дт	Кт	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Разом									

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 11

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перевірка нарахування амортизації (рахунок необоротних активів)

№	Назва об'єкта	Первісна вартість на 01.01. р.	Застосований метод нарахування зносу	Відображення в обліку			Нараховано за даними аудиту			Відхилення
				Дт	Кт	Сума	Дт	Кт	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 12

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Вибірка інвентаризації цінних паперів

№	Назва фінансового вкладення	Номер та серія цінних паперів	Назва документа, що підтверджує фінан. інвестиції	Вид фінансового вкладення	Вартість цінних паперів		Строк погашення	Загальна сума	Відображено в обліку			
					Номінальна	Загальна			Надлишки Кт 719		Нестача Дт 947	
									Дт14	Дт35	Дт14	Дт35
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 13

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Звірка залишків фінансових інвестицій станом на _____

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу	Відхилення	Причини
Разом				

За результатами аудиту необоротних активів і фінансових інвестицій підготувати матеріал для включення в аудиторський висновок і звіт про практику.

2.3.3 Аудит грошових коштів і розрахункових операцій

Перед початком практики з цієї теми студент повинен ознайомитися з нормативними документами щодо ведення касових, розрахункових і кредитних операцій.

Метою проведення аудиту є висловлення аудитором думки щодо повноти, достовірності, законності й об'єктивності здійснених і відображених у бухгалтерському обліку операцій з готівкою в національній валюті. Аудиторську перевірку студент проводить із застосуванням таких робочих документів аудитора:

Таблиця 14

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Висновок про перевірку каси

м. Луцьк, “ ___ » _____ 20__ р.

Наявність грошей _____
 Залишок готівки на “ ___ » _____ 20__ р. у відповідності _____
 зі звітом касира
 Надійшло грошей в касу за прибутковими касовими документами № _____
 за “ ___ » _____ 20__ р. _____
 Видано із каси за прибутковими касовими ордерами № _____
 за “ ___ » _____ 20__ р. _____
 Залишок грошей на момент перевірки за даними обліку
 (рядки 2+3+4) _____
 Результат: недостача (рядки 5-1) або надлишок _____
 Останні номери прибуткових і видаткових касових документів _____
 І відповідні суми _____
 “ ___ » _____ 20__ р.

Таблиця 15

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Відомість виявлення аудитором неправильно оформлених касових документів

№	Журнал-ордер		Назва і зміст документа	Сума	Суть порушення	Особи, відповідальні за порушення	Заходи за усунення порушення
	№	Дата					

Склав _____
 Перевірив _____

Таблиця 16

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Рахунок правильності використання грошових коштів

№	Найменування документа, реєстра	Місяць	Цільове призначення оприбуткованих сум				Цільове витрачення грошей			
			Оплата праці	Соціальне страхування	Відраження	Господарські та інші витрати	Виплата за соціальним страхуванням	Відраження	Господарські та інші витрати	Здано в банк

Склав _____ Перевірив _____

Таблиця 17

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Відомість перевірки розрахунків з підзвітними особами

Підзвітна особа	Посада	Винесено в касу або утримано із зарплати			Видано в підзвіт			Встановлений термін здачі звіту	Авансовий звіт		Заборогованість		Кількість днів боргу до початку аудиту	Проведення в обліці		Проведення у відповідності з нормативними документами	
		Найменування документа	Дата	Сума	Місце отримання грошей	Дата	Сума		Дата	Сума	Дата виникнення	Сума		Дт	Кт		Дт

Склав _____ Перевірив _____

Таблиця 18

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Відомість перевірки грошових коштів на поточному рахунку

№	Показник	За даними обліку	За виписками банку
1	Залишок на початок місяця		
2	Оборот за дебетом		
3	Оборот за кредитом		

Склав _____
 Перевірив _____

Таблиця 19

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Звірка залишків дебіторської заборгованості

станом на _____

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу-ордеру	Відхилення	Причини
Разом				

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 20

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перелік актів звірки на підтвердження дебіторської заборгованості

Дебітор (повна назва підприємства без скорочення)	Код рядка у журналі	Сума дебітор- ської за- боргова- ності	Дата виникнен- ня заборго- ваності	Підста- ва виник- нення заборго- ваності	Згідно акта звірки від дебітора		Приміт- ка (розбіж- ності)
					сума	дата	
Разом							

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 21

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Звірка залишків кредиторської заборгованості станом на _____

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу	Відхилення (гр. 2 – гр. 3)	Причини
Разом				

Склав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перелік актів звірки на підтвердження кредиторської заборгованості станом на

Кредитор (повна назва підприємства без скорочення)	Код рядка у журналі	Сума кредитор- ської за- боргова- ності	Дата виникнення заборго- ваності	Підстава виник- нення заборго- ваності	Згідно акта звірки від кредитора		Примітка (відхи- лення, причини)
					сума	дата	
Разом							

Склав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Звірка повноти та своєчасності оплати рахунків постачальників (вибірково)

Кредитор (повна назва підприємства без скорочення)	Код рядка у Журна- лі	Сума по накладній (рахунку, договору)	Кінцева дата проведення оплати постачаль- нику	Дата фактично проведе- ної оплати (згідно з випискою банку)	Сума штрафу чи пені за несвоєчасну оплату, передбачена договором		Підстава встанов- лених відхи- лень
					За догово- ром	Факти- чно стягну- то	
Разом							

Склав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Відомість аудиту руху товарно-матеріальних цінностей

№ з/п	Показник	За даними обліку	За даними аудиту	Розходження з аудитом	
				більше	менше
1.	Залишок ТЦМ на “ ___ » _____ 20__ р. - товарів - тари				
2.	Надійшло: - товарів - тари				
3.	Вибуло: - товарів - тари				
4.	Залишок за бухгалтерськими даними на “ ___ » _____ 20__ р. (рядки 1+2+3): - товарів - тари				
5.	Наявність за інвентаризаційними матеріалами на “ ___ » _____ 20__ р. - товарів - тари - псування цінностей				
6.	Попередній результат (рядки 4-5) товар: - недостача - надлишки тара: - недостача - надлишки				
1	2	3	4	5	6
7.	Попередній збиток: - товар				
8.	Кінцевий результат (рядки 6-7) Недостача товару Надлишок товару				
	Всього тари				

Склав _____
 Перевірив _____

Матеріал необхідно опрацювати для включення в аудиторський висновок і звіт про практику.

2.3.4 Аудит власного капіталу та позик

Метою аудиту статутних документів є ретельна перевірка юридичних підстав на право функціонування економічного суб'єкта відповідно до чинного

законодавства та підтвердження права власності юридичних і фізичних осіб.

Здійснити аудит власного капіталу підприємства, результати якого відобразити в робочих документах аудитора:

Таблиця 25

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перелік помилок і порушень, виявлених при аудиті власного капіталу

№ з/п	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№	Дата	Сума	

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 26

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Зміст складових власного капіталу

№	Склад власного капіталу	На початок року	На кінець року	Відхилення (+; --)
1	2	3	4	5
1.	Зареєстрована вартість простих та привілейованих акцій			
2.	Сума пайових внесків			
3.	Сума перевищення вартості продажу акцій над номінальною вартістю			
4.	Сума до оцінки необоротних активів			
5.	Сума безоплатно отриманих підприємством від фізичних або юридичних осіб необоротних активів			
6.	Сума створеного резерву згідно зі статутом підприємства			
7.	Сума прибутку, реінвестованого у підприємство (+) непокритого збитку (-)			
8.	Заборгованість власників (учасників) по внесках до статутного капіталу			
9.	Фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених у своїх акціонерів			

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 27

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Джерела збільшення статутного капіталу

№	Дата, номер протоколу зборів	Сума збільшення (в т.ч. за рахунок)			Разом
		Кошти, отримані підприємством від продажу своїх акцій понад номінальну вартість	Нерозподілений прибуток за результатом поточного року	Дивіденди	
	Разом:				

Склав _____
 Перевірив _____

Таблиця 28

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Перевірка руху резервного капіталу

№	Показник	Номер, дата документа	За даними		Відхилення
			Аудиту	Підприємства	
1.	Сальдо на початок року				
2.	Встановлений розмір резервного капіталу згідно установчих документів				
3.	Сума прибутку підприємства				
4.	Сума нарахованого резервного капіталу				
5.	Використано резервного капіталу, у т.ч.: <ul style="list-style-type: none"> • направлений на покриття збитку звітнього року; • виплата дивідендів (при відсутності або недостатності прибутку звітнього року); • інші (згідно статуту) 				
6.	Сальдо на кінець року				

Склав _____
 Перевірив _____

Таблиця 29

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Звірка залишків власного капіталу станом на _____

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу	Відхилення	Причини
Разом:				

Склав _____
 Перевірив _____

Провести аудит обліку кредитів і позик підприємства-замовника при використанні робочих документів таких форм:

Таблиця 30

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Аудит одержаних кредитів і позик

№	Договір (банк-кредитор, номер дата)	Сума кредиту (грн)	Дати одержання та погашення згідно договору	Вид кредиту за терміном користування		При- мітки
				За даними підприємства	За даними аудитора	

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 31

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Порівняльна таблиця витрат за користуванням кредитом

Договір	Сума кредиту (грн)	Кредитна ставка (%)	Користування кредитом			Сума відсотків згідно розра- хунку	Сума відсотків згідно обліку	Відхи- лення (гр.7- гр.8)
			Дата одержан- ня	Дата поверне- ння	Період користу- вання (днів)			

Склав _____

Перевірив _____

2.3.5 Аудит розрахунків із заробітної плати та податків

При проходженні практики необхідно вивчити: дотримання положень чинного законодавства про працю; правильність документального оформлення трудових відносин; порядок ведення обліку робочого часу; правильність застосування систем і форм оплати праці; рівень нормування праці, планування та фактичного використання трудових ресурсів; правильність нарахування заробітної плати та розрахунків з робітниками і службовцями, бюджетом і за страхуванням; відповідність даних аналітичного обліку розрахунків з робітниками і службовцями даним синтетичних рахунків Головної книги; рівень автоматизації обліку праці та заробітної плати на підприємстві.

Результати аудиту праці та її оплати опрацювати для включення в аудиторський висновок і звіт.

Таблиця 32

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перевірка правильності нарахування заробітної плати при
погодинній формі оплати праці

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові працівника	Відпрацьовано, годин	Годинна тарифна ставка	Заробітна плата згідно з розрахунками проведеними		Відхилення (гр. 5 – гр. 6)	Примітка
				бухгалтерією	аудитором		

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 33

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перевірка правильності нарахування заробітної плати при
погодинно-преміальній системі оплати праці

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові працівника	Відпрацьовано, годин	Годинна тарифна ставка	Розмір премії		Заробітна плата згідно з розрахунками проведеними		Відхилення (гр. 7 – гр. 8)	Примітка
				%	сума	бухгалтерією	аудитором		

Склав _____

Перевірив _____

Таблиця 34

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Перевірка правильності нарахування заробітної плати при
відрядній формі оплати праці

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові працівника	Виготовлено продукції, у натуральних вимірниках	Розцінка за одиницю натурального вимірника	Заробітна плата згідно з розрахунками проведеними		Відхилення (гр. 5 – гр. 6)	Примітка
				бухгалтерією	аудитором		

Склав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма _____
 Підприємство, що перевіряється _____
 Період, за який проводиться перевірка _____

Вибірковий контроль за правильністю утримань єдиного соціального внеску

№ з/п	Прізвище, ініціали	Місяць	Сума нарахованої заробітної плати:						Утримано єдиний соціальний внесок:						
			за видами виплат			грошове забезпечення для оплати тимчасової непрацездатності			із сум нарахованої заробітної плати (22%)			із сум оплати тимчасової непрацездатності (22%)			
			Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 4 – гр. 5)	Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 7 – гр. 8)	Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 10 – гр. 11)	Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 13 – гр. 14)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

Склав _____
 (підпис)

Ініціали, прізвище

Перевірив _____
 (підпис)

Ініціали, прізвище

Таблиця 36

Аудиторська фірма _____
 Підприємство, що перевіряється _____
 Період, за який проводиться перевірка _____

Перевірка правильності нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові працівника	Кількість днів тимчасової непрацездатності			Середньоденний зарібок*, грн			Сума оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів підприємства			Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів фондів соціального страхування			Примітка
		за даними бухгалтерії	за даними аудитора	відхилення (гр. 3 – гр. 4)	за даними бухгалтерії	за даними аудитора	відхилення (гр. 6 – гр. 7)	за даними бухгалтерії	за даними аудитора	відхилення (гр. 9 – гр. 10)	за даними бухгалтерії	за даними аудитора	відхилення (гр. 12 – гр. 13)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

*Примітка. * - середньоденний зарібок визначається шляхом ділення нарахованої заробітної плати працівника за 12 місяців на кількість відпрацьованих днів за 12 місяців за винятком днів перебування на лікарняному і сум їх оплати.*

Склав _____
 (підпис)

Ініціали, прізвище

Перевірив _____

Ініціали, прізвище

Аудиторська фірма _____
 Підприємство, що перевіряється _____
 Період, за який проводиться перевірка _____

Тест внутрішнього контролю розрахунків за податками

Мета:

1. Встановити своєчасність і повноту розрахунків за податками.
2. Перевірити правильність складання та своєчасність подання податкових декларацій, розрахунків.

№ з/п	Зміст запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		Так	Ні	Відповідь відсутня	
1.	Чи є підприємство платником податків на загальних підставах?				
2.	Чи є підприємство платником єдиного податку?				
3.	Чи є підприємство платником загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), а саме:				
	податку на додану вартість				
	податку на прибуток підприємств				
	податку на доходи фізичних осіб				
	акцизного податку				
	рентної плати				
	екологічного податку				
	мита				
4.	Чи є підприємство платником місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів), а саме:				
	податку на майно				
	єдиного податку				
	збору за місця для паркування транспортних засобів				
	туристичного збору				
5.	Чи своєчасно подаються до податкового органу декларації, розрахунки?				
6.	Чи ведеться на підприємстві аналітичний облік розрахунків за податками (обов'язковими платежами)?				
7.	Чи ведеться на підприємстві аналітичний облік доходів та витрат?				
8.	Чи ведеться книга обліку продажу та придбання?				
9.	Чи планується на підприємстві сплата податків та зборів (обов'язкових платежів)?				
10.	Чи проводиться інвентаризація розрахунків за податками (обов'язковими платежами)?				
11.	Чи своєчасно сплачується податки і збори (обов'язкові платежі) до бюджету?				

2.3.6 Аудит доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства

Метою аудиту доходів є встановлення повноти й достовірності, відповідності первинним документам щодо визначення доходів та формування фінансових результатів у фінансовій звітності підприємства. Аудиторська перевірка обліку доходів проводиться у наведених робочих документах:

Таблиця 38

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

Тест з питань бухгалтерського обліку доходів

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			Примітка
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1.	Чи відповідає визначення доходів Національному положенню (стандарту) бухгалтерського обліку № 15: <ul style="list-style-type: none"> • чи передані покупцеві суттєві ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію; • підприємство не здійснює подальше управління та контроль за реалізованою продукцією; • сума доходу (виручки) може бути достовірно визначена; • чи є впевненість, що у результаті операцій відбудеться збільшення економічних вигод підприємства; • витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені. 				
2.	Чи ведуться книги реєстрації замовлень на продаж готової продукції (товарів)				
3.	Наявність затверджених преїскурантів				
4.	Ким затверджуються преїскуранти				
5.	Чи були виявлені випадки реалізації продукції (товарів) без документів на відвантаження				
6.	Чи відвантажувалась продукція (товари) пов'язаним особам				
7.	Чи відвантажувалась продукція (товари) бартерним контрактом				
8.	Чи здійснюються перевірки визнання доходів згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №№ 1,12,14				
9.	Чи перевірялись критерії визнання доходів згідно класифікації доходів				

Таблиця 39

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Відомість перевірки повноти обліку відвантаження
 та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за _____

№	Найменування продукції (товарів, робіт, послуг)	Підтвердження прийняття відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг)							
		Замовлення на продукцію		Товарно-транспортні накладні		Рахунки-фактури		Акти виконаних робіт (послуг)	
		№ дата	Сума	№ дата	Сума	№ дата	Сума	№ дата	Сума

Склав _____
 Перевірив _____

Таблиця 40

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Реєстр вибіркової перевірки кількості відвантаженої продукції
 за даними складського обліку та документів на відвантаження продукції

№	Найменування продукції	Дані складського обліку (картки)			За даними документів на відвантаження			Відхилення	Примітки
		Дата відвантаження	№	Кількість	Дата відвантаження	№	Кількість		

Склав _____
 Перевірив _____

При здійсненні аудиту обліку витрат складається програма, проводиться анкетування, складаються тести і робочі документи за наступними формами:

Таблиця 41

Аудиторська фірма _____
 Підприємство _____
 Період перевірки _____

Анкета вивчення обліку витрат

Мета аудиту:

1. Вивчення класифікації витрат на підприємстві.
2. Перевірка наявності контролю за здійсненням та санкціонуванням витрат.

№	Зміст питання	Варіант відповіді	При-
---	---------------	-------------------	------

		Так	Ні	Інформація відсутня	мітка
I. Загальні питання					
1.	Чи санкціонуються витрати відповідною особою				
2.	Чи контролюється наявність необхідних документів, що підтверджують витрати (акти, накладні тощо)				
3.	Яка встановлена періодичність віднесення витрат на формування фінансових результатів: - щомісячно - щоквартально - раз на рік				
II. Адміністративні витрати (рахунок 92)					
1.	Чи ведеться аналітичний облік адміністративних витрат за відповідними статтями (витрати зв'язку; на відрядження; витрати на електроенергію, тепло енергію, канцтовари тощо)				
III. Витрати на збут (рахунок 93)					
1.	Чи ведеться аналітичний облік витрат на збут за центрами виникнення витрат (у розрізі магазинів, складів тощо)				
IV. Інші витрати операційної діяльності (рахунок 94)					
1.	Чи ведуться дослідження та розробки на підприємстві				
2.	Чи акумулюються окремо витрати на дослідження та розробки				
3.	Чи ведеться облік собівартості реалізованої іноземної валюти та від'ємних операційних курсових різниць				
4.	За яким методом обліковуються виробничі запаси у разі їх реалізації: - ідентифікованої собівартості; - середньозваженої собівартості; - собівартості перших за часом надходження (ФІФО); - собівартості останніх за часом надходження (ЛІФО)				
5.	Чи здійснювалося нарахування резерву сумнівних оборотів				
6.	Чи здійснювалося списання на витрати поточної безнадійної заборгованості в сумі, що перевищує резерв сумнівних боргів				
7.	Чи віднесені до складу витрат нестачі, що виявлено в період інвентаризації запасів				
№	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітка
		Так	Ні	Інформація відсутня	
8.	Чи включені до складу витрат штрафи, пені, що сплачені				
9.	Чи застосовується субрахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності» для відображення витрат				
V. Фінансові витрати (рахунок 95)					
1.	Чи здійснює підприємство фінансові витрати				
VI. Витрати від участі в капіталі (рахунок 96)					
1.	Чи понесенні підприємством втрати від участі в капіталі				

VII. Інші витрати (рахунок 97)					
1.	Чи здійснювались операції з реалізації: - фінансових інвестицій; - майнових комплексів; - необоротних активів				
2.	Чи розподілені витрати по цих операціях згідно діючих субрахунків				
3.	Чи здійснювалась уцінка необоротних активів та фінансових інвестицій				
4.	Чи віднесені до складу витрат суми уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій				
5.	Чи списувались на витрати необоротні активи в сумі залишкової вартості				

За наслідками проведення аудиту потрібно скласти аудиторський висновок (звіт) про достовірність звітності, повноту та відповідність чинному законодавству і встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства.

Висновок може бути безумовно-позитивним, умовно-позитивним (наявність фундаментальної невпевненості чи фундаментальної незгоди), негативним, або надається відмова від надання висновку про фінансову звітність підприємства.

Зробити висновки щодо сильних та слабких сторін бізнесу підприємства.

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Оформлений звіт разом із заповненим щоденником студент подає на перевірку керівникові практики, який ознайомлюється з його змістом, візує на титульному аркуші (за умови позитивної оцінки), виставляє оцінку. У разі наявності суттєвих відхилень від вимог щодо змісту й оформлення звіту, він повертається на доопрацювання.

Захист звіту приймає комісія, яку призначає завідувач кафедри з числа викладачів із обов'язковим включенням до неї керівника практики. За результатами захисту виставляється диференційована оцінка, яка фіксується на титульній сторінці, у відомості та заліковій книжці.

Список джерел

1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 07.06.1995 р. №265/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
4. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Закон України «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення»: Постанова КМУ від 29.04.99 р. № 750. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
8. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
10. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
11. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>
12. Лист Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики «Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності» від 07.12.2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/national-bank/2526-14830.html>
13. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, Затверджені наказом Мінфіну від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dtk.com.ua/show/2cid04693.html>
14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ мінфіну України № 561 від 2003 р. – [Електронний ресурс]: режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623
15. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності Затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtk.com.ua/show/2cid110035.html>
16. Методичні рекомендації щодо перевірки правильності фінансових показників № 1104 від 11.04.2013р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtk.com.ua/show/2cid010381.html>
17. Наказ Міністерства промислової політики України про Затвердження методичних рекомендацій з формування собівартості робіт і послуг в промисловості від 9 липня 2007 р. № 373[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN30532.html

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України : від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/print1370326239541384>

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України : від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>

20. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. Наказом МФУ № 1591 від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

21. Податковий кодекс України: від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

22. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Національного банку України від 15.12.2004 № 637 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>

23. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 559 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2000 № 205 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>

35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 № 344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01>

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплата працівникам», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 № 412 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>

41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Виплати на розвідку запасів корисних копалин», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2008 р. № 1090 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0844-08>

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2008 р. № 1577 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0057-09>

44. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 22.01.1996 № 116 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>

45. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 28.02.2000 № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

46. Постанова про встановлення граничної суми розрахунків готівкою, затверджена Національним банком України 06.06.2013 № 210 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1109-13>

47. Про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, лист Національного банку України, Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України від 07.12.2011 р. № 12–208/1757–14830, №31–08410–06–5/30523, №04/4–07/702 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1757500-11>

48. Про суттєвість у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності лист Мінфіну України від 29.07.2003р. № 04203-04108 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=33638&cat_id=34931&search_param=%EF%EE%EA&searchPublishing=1

3. Робочі записи під час практики

1. Основні положення практики

(витяг з Положення про проведення практики здобувачів освіти закладів вищої освіти України, затвердженої наказом Міністерства ОСВІТИ України № 93 від 8. 04. 1993 р)

П. 3.8. Студенти вищих навчальних закладів при проходженні практики зобов'язані:

до початку практики одержати від учбового закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; своєчасно прибути на практику;

у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників; вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; нести відповідальність за невиконану роботу; своєчасно скласти залік практики.

П. 4.1. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Загальна і характерна форма звітності студентів за практику - це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими навчальним закладом (щоденник, характеристика та інше), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інші. П.4.2. Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії. Комісія приймає залік у студентів на базах практики в останні дні її проходження, або після практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і залікову книжку студента за підписами членів комісії.

П. 4.3. Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

П. 4.4. Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов визначених вищим навчальним закладом Студент, який в останнє отримав негативну оцінку з практики в комісії, відрховується з вищого навчального закладу

Щоденник — основний документ студента під час проходження практики.

Розпорядження на практику

Здобувач освіти _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

направляється
на _____ практику
(назва виробничої практики)

в місто (район) _____
на _____
(назва підприємства, установи, навчального закладу)

Термін практики: з “___” _____ 20__ р. по “___” _____ 20__ р.

Керівник практики від університету _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Наказ № _____ від “___” _____ 20__ р.

М.П. Декан факультету _____

Керівник практики від бази практики _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

4. Відгук про роботу здобувача освіти на практиці та оцінка його діяльності

Підпис керівника від бази практики _____

М.П.

“___” _____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

**ФАТЕНОК-ТКАЧУК АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
САДОВСЬКА ІРИНА БОРИСІВНА
КУЛИНИЧ МИРОСЛАВА БОГДАНІВНА**

**Методичні рекомендації до переддипломної
практики з написанням кваліфікаційної роботи**

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Друкується в авторській редакції